

**ПІДЗАКОННІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЯК ІНСТРУМЕНТ
ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ БУДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ****SUBORDINATE LEGAL ACTS AS A TOOL FOR PUBLIC ADMINISTRATION
OF CONSTRUCTION IN UKRAINE**

**Глобенко І.О., доктор філософії в галузі знань «Право»,
доцент кафедри адміністративного права, інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін
Київський університет інтелектуальної власності та права
ORCID ID: 0000-0002-3058-521X**

**Шишка Р.Б., д.ю.н., професор,
професор кафедри адміністративного права, інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін
Київський університет інтелектуальної власності та права
ORCID ID: 0000-0002-0532-1909**

**Фелик О.В., доктор філософії в галузі знань «Право»,
докторант
Київський університет інтелектуальної власності та права
ORCID ID: 0000-0003-0862-1453**

**Лазарєв А.А., к.ю.н.,
доцент кафедри адміністративного права, інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін
Київський університет інтелектуальної власності та права, заслужений юрист України
ORCID ID: 0009-0006-2200-0425**

**Галунько В.В., доктор філософії в галузі знань «Право»,
доцент кафедри адміністративного права, інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін
Київський університет інтелектуальної власності та права
ORCID ID: 0000-0002-8133-6766**

Стаття присвячена комплексному аналізу підзаконних нормативно-правових актів як ключового інструменту публічного адміністрування у сфері будівництва в Україні. У роботі розкривається зміст поняття «акт» у мовному та правовому вимірах, наголошується на його нормативно-документальній природі та ролі в правовій системі. Особлива увага приділяється теоретичним засадам функціонування підзаконних актів у межах класичної континентальної (романо-германської) правової системи, де вони виступають вторинними нормативними приписами, спрямованими на конкретизацію та деталізацію положень законів. Показано, що такі акти приймаються уповноваженими органами на основі та на виконання закону, мають обов'язкову силу, класифікуються за суб'єктами ухвалення, сферою дії, формою та правотворчою компетенцією, формуючи складну багаторівневу систему регулювання. Розкрито їх процедурні вимоги: реєстрація, експертиза, відповідність принципам правової визначеності, чіткість формулювань і контроль за законністю. У роботі розглянуто наукові підходи до правової природи, класифікації та особливостей підзаконних актів, зокрема їхню роль як гнучкого регуляторного механізму, здатного оперативно реагувати на зміни у суспільних відносинах. Окремий розділ присвячено сфері житлового будівництва, де підзаконні акти забезпечують упорядкування процедур планування, взаємодії учасників будівельного процесу та впровадження технічних вимог. Визначено проблеми чинного нормативного масиву, пов'язані з колізійністю, дублюванням норм і прогалинами в регулюванні, які ускладнюють правозастосування та створюють простір для зловживань. Обґрунтовано доцільність систематизації підзаконних актів і запровадження чітких адміністративних процедур як засобу підвищення ефективності правового регулювання. Підзаконні нормативно-правові акти поєднують стратегічний і оперативний рівні правового впливу, забезпечують реалізацію принципів законності, правової визначеності та ефективного публічного адміністрування, а їх удосконалення є важливим напрямом правової реформи у сфері будівництва.

Ключові слова: адміністративна процедура, будівництво, житлове будівництво, нормативна ієрархія, нормативно-правовий акт, правова визначеність, правова система, правотворча діяльність, публічне адміністрування, реєстрація, регулювання, систематизація, юридична сила.

The article is devoted to a comprehensive analysis of subordinate regulatory legal acts as a key instrument of public administration in the field of construction in Ukraine. The study reveals the meaning of the term "act" in both linguistic and legal dimensions, emphasizing its normative-documentary nature and its role within the legal system. Particular attention is given to the theoretical foundations of the functioning of subordinate acts within the classical continental (Romano-Germanic) legal system, where they serve as secondary normative prescriptions aimed at specifying and detailing legislative provisions. It is shown that such acts are adopted by authorized bodies on the basis of and in implementation of laws; they have binding force, are classified by the subjects adopting them, their scope of application, form, and rulemaking competence, thereby forming a complex multilevel regulatory system. Their procedural requirements are analyzed, including registration, legal expertise, compliance with the principles of legal certainty, clarity of language, and legality control. The article examines scientific approaches to the legal nature, classification, and specific features of subordinate acts, particularly their role as a flexible regulatory mechanism capable of responding promptly to changes in social relations. A separate section focuses on the sphere of housing construction, where subordinate acts regulate planning procedures, interaction between construction process participants, and the implementation of technical requirements. The study identifies problems in the current regulatory framework related to conflicts, duplication of norms, and regulatory gaps, which complicate law enforcement and create opportunities for abuse. The article substantiates the need to systematize subordinate acts and introduce clear administrative procedures as a means of enhancing the effectiveness of legal regulation. Subordinate regulatory legal acts combine strategic and operational levels of legal influence, ensure the implementation of the principles of legality, legal certainty, and effective public administration, and their improvement is an important direction of legal reform in the construction sector.

Key words: administrative procedure, building, construction, hierarchy of norms, legal certainty, legal system, legal force, public administration, regulation, registration, rulemaking activity, standardization, subordinate regulatory legal act.

Вступ. Підзаконні нормативно-правові акти є невід’ємною складовою національної правової системи України та відіграють ключову роль у механізмі правового регулювання. Вони слугують інструментом деталізації та конкретизації положень Конституції, законів та міжнародних договорів, забезпечуючи їх практичну реалізацію в діяльності органів публічної адміністрації та суб’єктів господарювання. У класичній континентальній (романо-германській) правовій системі такі акти належать до вторинних джерел права, однак мають обов’язкову силу та регулюють значну частину суспільних відносин. Їхнє прийняття здійснюється уповноваженими органами в межах встановленої компетенції, що зумовлює їх підпорядкованість законам, а також потребу у чітких процедурних правилах ухвалення, реєстрації та контролю. Це формує багаторівневу систему нормативного впливу, у якій закони визначають загальні рамки, а підзаконні акти забезпечують їх ефективне застосування.

У правовій доктрині підзаконні нормативно-правові акти розглядаються як особлива форма правотворчості, що поєднує нормативність із гнучкістю управлінського впливу. Вони здатні швидко адаптуватися до змін у суспільних відносинах, деталізувати механізми правозастосування та забезпечувати функціонування правових інститутів на практиці. Класифікація таких актів здійснюється за низкою критеріїв суб’єктами ухвалення, юридичною силою, сферою дії, формою та змістом, що відображає складність їхньої структури та взаємозв’язок із іншими нормативними джерелами. Важливим є дотримання принципів правової визначеності, законності, системності та узгодженості з актами вищої юридичної сили. Саме ці вимоги гарантують стабільність та передбачуваність правового регулювання.

У сфері будівництва, зокрема житлового, підзаконні нормативно-правові акти виконують провідну функцію як інструмент публічного адміністрування. Вони визначають порядок планування територій, процедури взаємодії між адміністративними органами та суб’єктами містобудівної діяльності, встановлюють технічні вимоги й забезпечують цифровізацію дозвільних процесів. Через підзаконне регулювання відбувається адаптація загальних законодавчих положень до конкретних управлінських ситуацій, що особливо важливо у сфері, яка характеризується високою динамікою правовідносин і багаторівневою взаємодією між державою, бізнесом і громадянами.

Разом із тим, чинна система підзаконного регулювання стикається з низкою суттєвих проблем. Серед них відсутність законодавчо закріпленого єдиного визначення поняття підзаконного нормативно-правового акта, що призводить до колізій і неузгодженості у правозастосуванні. Спостерігається дублювання положень різних актів, прогалини у нормативному масиві та недостатня систематизація документів, що ускладнює адміністративну практику та створює можливості для зловживань. Недосконалість процедур ухвалення й контролю за підзаконними актами знижує ефективність публічного адміністрування, особливо у сферах, що потребують оперативного реагування на зміни, таких як будівництво. Відсутність чіткої ієрархії та належного правового моніторингу підзаконних актів призводить до фрагментарності та непослідовності нормативного впливу.

Актуальність обраної нами теми зумовлена необхідністю посилення ролі підзаконних нормативно-правових актів як дієвого інструменту публічного адміністрування в умовах реформування законодавства України та цифрової трансформації управлінських процесів. У сфері будівництва, яка є стратегічно важливою для соціально-економічного розвитку держави, саме такі акти забезпечують практичну реалізацію законодавчих рішень, визначають порядок надання адміністративних послуг, регулюють технічні вимоги та процедури. Систематизація, норма-

тивне уточнення та удосконалення механізмів прийняття підзаконних актів сприятимуть підвищенню ефективності правового регулювання, зміцненню принципів правової визначеності та законності, а також посиленню спроможності публічної адміністрації реагувати на виклики сучасності.

Огляд останніх досліджень. Різним питанням адміністративно-правового регулювання будівництва в Україні приділено значну увагу в сучасній науковій літературі. Серед учених, які зробили вагомий внесок у розроблення зазначеної тематики, слід відзначити Н. Атаманчук, Д. Бараненко, К. Бруско, І. Бурла, В. Галунька, О. Воронова, Г. Гриценко, А. Запотоцький, О. Зіборєва, І. Комарницька, О. Кудрявцев, О. Лавренікова, Є. Неборський, О. Німко, О. Петришин, К. Пономаренко, Л. Радченко, Т. Рим, Н. Савенко, Б. Семенко, С. Сенік, О. Соколовська, О. Сударенко, В. Сударенко, Ю. Тарасюк, З. Щепановський. Їхні наукові підходи стали підґрунтям для подальшого осмислення ролі та структури суб’єктів адміністративно-правового регулювання у сфері житлового будівництва.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі законодавства та наукових доктрин проаналізувати підзаконні нормативно-правові акти, як інструменти публічного адміністрування житлового будівництва в Україні.

Виклад основних положень. Поняття «акт» у тлумачному словнику української мови трактується як багатозначне. Насамперед воно означає окремий прояв будь-якої діяльності, дію чи вчинок. Також термін вживається для позначення завершеної частини театрального або драматичного твору. У правовому значенні «акт» визнається як писаний указ, грамота або постанова державного чи суспільного значення, а також як офіційний документ або протокол, що фіксує певний факт. Крім того, у застарілому вжитку поняття позначало урочисті збори у навчальних закладах з нагоди завершення навчального року. Термін охоплює як поведінкові, так і документально-правові та інституційні аспекти [1]. В написанні нашої роботи найбільш доречним є третє тлумачення поняття «акт» як писаний указ, грамота, постанова державного чи суспільного значення, а також офіційний документ або протокол, що фіксує певний факт. Саме це значення відповідає правовій природі терміна, вказує на його нормативно-документальну сутність і використовується в законодавстві, адміністративно-правовій практиці та наукових юридичних працях.

У теорії вітчизняного права, що належить до класичної континентальної (романо-германської) системи, підзаконний нормативно-правовий акт розглядається як правовий документ, який містить норми права, приймається уповноваженим суб’єктом на підставі та на виконання закону і не може йому суперечити. Його основна роль полягає у конкретизації, деталізації та практичному забезпеченні реалізації законодавчих положень. Такі акти мають обов’язкову силу, хоча й поступаються законам за юридичною ієрархією. Вони класифікуються за видами відповідно до суб’єкта ухвалення, форми, сфери дії та правотворчої компетенції, що формує складну багаторівневу систему. До них належать акти Президента, Кабінету Міністрів, міністерств, органів місцевого самоврядування та локальні акти підприємств, кожен з яких виконує специфічні регуляторні функції. Окремі підзаконні акти мають внутрішнє значення, інші зовнішнє, а частина підлягає обов’язковій державній реєстрації [2, с. 286–291].

Підзаконний нормативно-правовий акт в адміністративному праві, розглядається як ключовий інструмент публічного адміністрування, що забезпечує конкретизацію та деталізацію законодавчих норм у формі офіційних документів, ухвалених уповноваженими адміністративними органами. Його правова природа ґрунтується на підпорядкованості актам вищої юридичної сили та реалізації

у межах визначеної Конституцією й законами компетенції. Такі акти мають нормативний характер, спрямовані на багаторазове застосування до невизначеного кола адресатів і охоплюють різноманітні сфери суспільних відносин. Система підзаконних актів структурована за юридичною силою, змістом, масштабом дії, сферою застосування та формою, що забезпечує їх внутрішню впорядкованість. До них висуваються суворі формальні й матеріальні вимоги, зокрема щодо процедури ухвалення, мови, стилю та державної реєстрації. Чинність таких актів визначається у часі, просторі та за колом осіб, а припинення можливо через втрату чинності, сплив строку дії чи скасування компетентним органом. Законодавство передбачає тимчасове зупинення їх дії у разі виявлення незаконності, а також можливість визнання акта нікчемним або оспорюваним [3, с. 210–224].

Отже, поняття акта охоплює різні значення, серед яких особливе місце посідає його правове розуміння як офіційного документа або протоколу, що фіксує певний факт і має нормативно-документальну природу. У правовій системі він розглядається як інструмент, за допомогою якого уповноважені органи конкретизують і деталізують положення законів, забезпечуючи їх практичну реалізацію. Такі акти приймаються на основі та на виконання закону, не можуть йому суперечити та мають обов'язкову силу, хоча й підпорядковуються законам за юридичною ієрархією. Вони характеризуються нормативністю, багаторазовим застосуванням до невизначеного кола осіб і структурованістю за різними критеріями, що формує складну систему регулювання. Їх ухвалення та чинність пов'язані з дотриманням визначених процедур, вимог до форми, мови, стилю та реєстрації. Дія таких актів обмежується у часі, просторі та за колом адресатів, а припинення можливе через втрату чинності, сплив строку або скасування. Законодавство також передбачає можливість зупинення чи визнання їх недійсними у разі порушення законності.

Н. Атаманчук детально розкрила зміст і значення підзаконних нормативно-правових актів у системі чинного законодавства України в контексті прийняття Закону України «Про правотворчу діяльність». Акцентується увага на їх сутнісних характеристиках, підкреслюючи юридичну природу як актів, що ухвалюються на основі та на виконання Конституції, законів і міжнародних договорів. Здійснено систематизацію класифікації підзаконних актів за суб'єктними та юридичними критеріями, що дозволяє чітко визначити їх місце в ієрархії нормативно-правових актів. Особливе значення надано ролі підзаконного правотворчості як невід'ємного елемента ефективного правового регулювання, який забезпечує оперативну конкретизацію та реалізацію положень законів. Значна увага приділяється процедурним аспектам державної реєстрації, проведенню юридичної експертизи та механізмам скасування підзаконних актів. Такий підхід демонструє глибоке теоретичне опрацювання проблеми та водночас має практичну спрямованість [4].

Д. Бараненко зосередив увагу на концептуальних засадах видання підзаконних нормативно-правових актів центральними органами виконавчої влади як результату їх нормотворчої діяльності. Проаналізовано відмінності між законами та підзаконними актами з позицій юридичної сили, предмета регулювання, суб'єктів ухвалення та процедур прийняття. Підзаконні нормативно-правові акти розглядаються як гнучкий інструмент правового регулювання, здатний оперативно реагувати на динаміку суспільних відносин. Значну увагу приділено класифікації їх ознак за критеріями форми, змісту, регулятивної ролі, офіційності та забезпечення державним примусом. Наголошується на відсутності законодавчо закріпленого визначення поняття підзаконного нормативно-правового акта, що породжує правові колізії та можливість для зловживань в адміністративній практиці. Підкреслюється необ-

хідність правового врегулювання цього питання задля забезпечення правової визначеності та єдності правозастосування. Обґрунтовується теза, що підзаконні акти, попри підлегле місце в ієрархії джерел права, не мають меншої юридичної обов'язковості порівняно із законами [5].

Підзаконні нормативно-правові акти у сфері житлового будівництва, як зазначає Ю. Тарасюк, відіграють провідну роль у практичному втіленні адміністративно-правового регулювання. Їхнє призначення полягає в конкретизації законодавчих норм та впорядкуванні процедур взаємодії між органами публічної адміністрації й суб'єктами містобудівної діяльності. Обґрунтовується необхідність ухвалення окремого акта уряду, який би чітко визначав порядок і процедури такої взаємодії. Однією з основних проблем сучасної системи є колізійність, дублювання та прогалини в регулюванні, що ускладнює правозастосування та створює ризики зловживань. Для подолання цих недоліків пропонується систематизувати нормативний масив у будівельній сфері із застосуванням адміністративної процедури. Таке врегулювання має сприяти зміцненню принципів правової визначеності й законності та забезпечити ефективну координацію діяльності всіх учасників процесу. Запровадження системного підходу до підзаконного регулювання дозволить підвищити правову передбачуваність і стабільність у сфері житлового будівництва [6].

Отже, підзаконні нормативно-правові акти посідають важливе місце в системі національного законодавства, виконуючи функцію конкретизації та деталізації положень Конституції, законів і міжнародних договорів. Їх юридична природа полягає в підпорядкованості актам вищої сили та водночас у здатності оперативно забезпечувати ефективне правове регулювання. Вони мають чітку класифікацію за суб'єктними та юридичними критеріями, що визначає їх місце в ієрархії нормативних джерел, а також підпорядковуються формальним процедурам ухвалення, реєстрації та скасування. Особлива увага приділяється процедурним аспектам, юридичній експертизі та забезпеченню відповідності принципам правової визначеності. Підзаконні акти є гнучким інструментом нормотворчості, який дає змогу швидко реагувати на зміни у суспільних відносинах та усувати прогалини законодавчого регулювання. У сфері житлового будівництва вони мають вирішальне значення для впорядкування процедур взаємодії між публічною адміністрацією та суб'єктами діяльності, водночас виявляючи проблеми колізій і дублювання норм. Систематизація нормативного масиву та запровадження чітких адміністративних процедур розглядаються як засіб підвищення ефективності правового регулювання та зміцнення принципів законності.

Підзаконні нормативно-правові акти відповідно до Закону України «Про правотворчу діяльність» становлять складову частину національного законодавства та охоплюють нормативні акти, що приймаються або видаються суб'єктами, повноваження яких закріплені в Конституції та законах України. Вони мають нижчу юридичну силу порівняно із законами, однак виконують важливу функцію деталізації, конкретизації та практичного втілення законодавчих норм. До цієї категорії відносяться укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів, накази міністерств, а також інші акти центральних і місцевих органів виконавчої влади. Закон встановлює вимогу їх відповідності актам вищої юридичної сили, системності та дотримання принципів правотворчої діяльності. Передбачено обов'язок обґрунтовувати необхідність прийняття підзаконних актів при поданні проекту первинного закону та додавати до нього перелік відповідних нормативних документів, необхідних для реалізації положень закону. Такий підхід сприяє узгодженості норм та запобігає виникненню правових прогалин і колізій. У межах системи джерел права підзаконні акти забезпечують гнуч-

кість правового регулювання та оперативне реагування на зміни суспільних відносин. Їхня правова природа зумовлює потребу у чітких процедурах ухвалення, обліку, контролю та моніторингу [7].

У сфері житлового будівництва видання підзаконних нормативно-правових актів ґрунтується на низці базових законів, що забезпечують правове регулювання галузі. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» встановлює засади планування забудови територій і передбачає деталізацію через відповідні постанови, накази та інші підзаконні акти [8]. Житловий кодекс України визначає основи житлових правовідносин, які конкретизуються через нормативні акти Кабінету Міністрів, міністерств та інших органів виконавчої влади [9]. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку надання адміністративних послуг у сфері будівництва та створення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва» орієнтований на цифровізацію дозвільних процедур і передбачає ухвалення відповідних підзаконних актів для реалізації цієї системи [10]. Важливу роль відіграє Закон України «Про будівельні норми», який визначає правові засади розроблення та застосування технічних вимог до проєктування і будівництва, що впроваджуються через державні будівельні норми [11]. Усі ці законодавчі акти створюють нормативну основу, яка вимагає ефективного підзаконного регулювання. Саме підзаконні акти забезпечують деталізацію процедур, визначають вимоги до учасників процесів і регламентують дії уповноважених органів. Така система дозволяє поєднувати стратегічне законодавче регулювання з оперативним управлінським впливом.

Прикладом практичного застосування підзаконного нормативно-правового акта у сфері житлового будівництва є наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України від 3 липня 2018 року № 158. Цим документом затверджено Порядок проведення технічного обстеження і прийняття в експлуатацію індивідуальних (садибних), садових, дачних будинків та споруд, збудованих без дозвільного документа на виконання будівельних робіт. Він конкретизує положення Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо легалізації самочинного будівництва об'єктів класу СС1. Порядок визначає процедуру проведення технічного обстеження, встановлює склад і кваліфікаційні вимоги до виконавців, а також регламентує етапи прийняття об'єктів в експлуатацію. Документ зобов'язує використовувати Реєстр будівельної діяльності, забезпечує подання декларацій через портал «Дія» та визначає дії органів державного архітектурно-будівельного контролю. Крім того, норматив встановлює підстави для безоплатної реєстрації об'єктів і звільнення від штрафів у межах дії закону. Він також врегульовує питання внесення змін до технічного паспорта та укладення договорів на комунальні послуги. Цей приклад демонструє прикладну роль підзаконних актів у забезпеченні реалізації законодавчих приписів і впорядкування адміністративних процедур [12].

Отже, підзаконні нормативно-правові акти посідають важливе місце в системі національного законодавства, виконуючи функцію деталізації, конкретизації та практичного втілення норм, встановлених актами вищої юридичної сили. Вони приймаються уповноваженими суб'єктами та охоплюють різні рівні публічної адміністрації, забезпечуючи гнучкість правового регулювання та оперативне реагування на зміни суспільних відносин. Важливим елементом їх правової природи є підпорядкованість законам, системність і дотримання принципів правотворчої діяльності, що зумовлює необхідність чітких процедур ухвалення, обліку й контролю. У сфері будівництва підзаконні акти деталізують порядок планування, визначають вимоги до учасників процесів і регламентують діяльність упо-

вноважених органів, поєднуючи стратегічне законодавче регулювання з практичним управлінським впливом. Вони забезпечують впровадження технічних вимог, цифровізацію процедур і адаптацію загальних положень до конкретних ситуацій. Завдяки їм формуються механізми, що усувають прогалини та колізії, підвищують передбачуваність правозастосування та зміцнюють принципи законності.

Висновки. Отже, поняття акта має багатозначний характер, однак у контексті юридичної науки та правотворчої діяльності ключовим є його правове розуміння як офіційного документа нормативно-документальної природи. Саме таке тлумачення найбільш точно відображає зміст підзаконних нормативно-правових актів як засобів юридичного впливу. У правовій системі вони виступають інструментами конкретизації та деталізації законодавчих норм, забезпечуючи їх практичне застосування. Такі акти приймаються уповноваженими суб'єктами на основі та на виконання законів і не можуть їм суперечити. Вони мають обов'язкову силу, хоч і займають нижчий щабель у нормативній ієрархії, що визначає їх місце у системі джерел права. Їхня дія обмежується у часі, просторі та за колом осіб, а законодавство передбачає процедури визнання їх недійсними або зупинення у разі порушення законності. Це підкреслює їх гнучку, але юридично вивірену природу.

У вітчизняній правовій доктрині підзаконні нормативно-правові акти розглядаються як невід'ємний елемент континентальної правової системи, що забезпечує стабільність і деталізацію законодавчого регулювання. Вони класифікуються за суб'єктами ухвалення, юридичною силою, формою та сферою дії, що формує складну багаторівневу структуру нормативного регулювання. Такі акти охоплюють широкий спектр форм – від указів і постанов до наказів і локальних документів, спрямованих на внутрішнє чи зовнішнє регулювання. Їх прийняття пов'язане з дотриманням чітких формальних та матеріальних вимог, включаючи процедури реєстрації, юридичної експертизи та контролю відповідності законам. Важливим аспектом є їх спрямованість на багаторазове застосування до невідомого кола осіб, що надає їм універсального характеру. Водночас їх підзаконна природа забезпечує гнучкість у реагуванні на зміни суспільних відносин.

Наукові дослідження зосереджують увагу на концептуальних, процедурних і правозастосовних аспектах підзаконних актів. Висвітлюється їх юридична природа як актів, що ухвалюються на основі та на виконання Конституції, законів і міжнародних договорів. Вони є ключовим елементом ефективного правового регулювання, забезпечуючи оперативну реалізацію положень законів у конкретних управлінських ситуаціях. Водночас вказується на відсутність чіткого законодавчого визначення поняття підзаконного нормативно-правового акта, що створює колізії та простір для зловживань. Наголошується на необхідності чіткої законодавчої регламентації цього поняття задля підвищення правової визначеності та єдності правозастосування. Також підкреслюється, що попри підлегле місце у нормативній ієрархії, такі акти мають не меншу юридичну обов'язковість, ніж закони. Їх практичне значення полягає у можливості гнучкого впровадження норм у динамічних соціально-правових умовах.

У сфері житлового будівництва підзаконні нормативно-правові акти мають особливе значення, адже саме вони регулюють порядок планування, взаємодії учасників процесу та деталізують процедури реалізації законодавчих положень. Вони ґрунтуються на базових законодавчих актах, які визначають правові засади містобудування, житлових відносин, надання адміністративних послуг та встановлення будівельних норм. Через постанови, накази та інші підзаконні документи забезпечується впровадження технічних вимог, регламентація процедур та цифровізація дозвільних процесів. Водночас чинна система стикається з низкою проблем, серед яких колізійність,

дублювання положень та прогалини у правовому регулюванні. Це знижує ефективність правозастосування та створює ризики зловживань. Для подолання таких недоліків пропонується систематизація нормативного масиву із використанням адміністративних процедур.

Отже, підзаконні нормативно-правові акти виступають важливим інструментом публічного адміністрування, який поєднує стратегічне законодавче регулювання з оперативним управлінським впливом. Вони забезпечують практичну реалізацію норм в умовах динамічних суспільних відносин, сприяють усуненню прогалин та уточненню механізмів правозастосування. Їх системна класифікація,

юридична природа та процедурні вимоги створюють нормативну основу для ефективного функціонування правової системи. У галузевому розрізі, зокрема у сфері будівництва, такі акти мають вирішальне значення для впорядкування адміністративних процедур і забезпечення стабільності правового середовища. Науковий аналіз підкреслює необхідність удосконалення законодавчого визначення та систематизації підзаконних актів для підвищення правової визначеності. Удосконалення процедур ухвалення та контролю сприятиме зміцненню принципів законності та підвищенню ефективності публічного адміністрування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акт. Словник української мови. SLOVNIK.UA. 2025.
2. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=%D0%B0%D0%BA%D1%82>
3. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. Харків: Право, 2009. 584 с.
4. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс : підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, А. Берлач та ін. ; за заг. ред. В. Галунька, В. Феліка. Вид. 5-те. Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. 700 с.
5. Атаманчук Н. І. Місце та роль підзаконних нормативно-правових актів в системі чинного законодавства України. Нове українське право. 2024. Вип. 3. С. 69–78. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.3.8>
6. Бараненко Д. Підзаконний нормативно-правовий акт як результат нормотворчої діяльності центральних органів виконавчої влади // Knowledge, Education, Law, Management. 2020. № 4 (32), vol. 2. С. 9–13. ISSN 2353-8406.
7. Тарасюк Ю. В. Адміністративно-правове забезпечення житлового будівництва в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Приватний вищий навчальний заклад «Університет сучасних знань», Сумський державний університет. Суми, 2021. 228 с.
8. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24 серпня 2023 № 3354-IX. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3354-20>
9. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лютого 2011 № 3038-VI. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3038-17>
10. Житловий Кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 30 червня 1983 № 5464-X. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5464-10>
11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку надання адміністративних послуг у сфері будівництва та створення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва : Закон України від 17 жовтня 2019 № 199-IX. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/199-20>
12. Про будівельні норми : Закон України від 05 листопада 2009 № 1704-VI. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1704-17>
13. Про затвердження Порядку проведення технічного обстеження і прийняття в експлуатацію індивідуальних (садибних) житлових будинків, садових, дачних будинків, господарських (присадибних) будівель і споруд, будівель і споруд сільськогосподарського призначення, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1), збудовані на земельній ділянці відповідного цільового призначення без дозвільного документа на виконання будівельних робіт : Наказ; Мінрегіон України від 03 липня 2018 № 158. *Верховна Рада України*. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0976-18>

Дата першого надходження рукопису до видання: 16.08.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 23.09.2025
Дата публікації: 26.09.2025